

ЦИФРОВІ ВАЛЮТИ ТА БЛОКЧЕЙН У СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ: РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННИХ ТА КРИПТОВАЛЮТ

МАТКОБОЖИК С. В., здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, освітньо-професійна програма «Підприємництво та торгівля»
*Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця,
м. Харків, Україна*

У сучасній економіці цифрові валюти та блокчейн-технології відіграють ключову роль у трансформації фінансових систем. Електронні валюти, зокрема цифрові валюти центральних банків (Central Bank Digital Currency), сприяють підвищенню ефективності платіжних операцій та фінансової інклюзії. Криптовалюти, засновані на децентралізованих технологіях, відкривають нові можливості для фінансових транзакцій, інвестування та збереження активів, проте їхнє поширення супроводжується викликами щодо регулювання та стабільності. Використання блокчейну забезпечує прозорість, безпеку та надійність фінансових процесів, що сприяє розвитку цифрової економіки. Дослідження розвитку електронних і криптовалют дозволяє оцінити їхній вплив на світову фінансову систему та перспективи інтеграції у бізнес-середовище.

Цифрові технології суттєво трансформують сучасну фінансову систему, змінюючи підходи до використання, зберігання та обігу грошей. Впровадження електронних валют, зокрема цифрових грошей центральних банків (CBDC), а також зростання популярності криптовалют, таких як Bitcoin, сприяють еволюції глобального фінансового ринку. Ці тенденції формують нові економічні реалії, у яких традиційні грошові механізми поступово адаптуються до цифрового середовища.

Глобальні події останніх років, включаючи економічні кризи, військові конфлікти та пандемію COVID-19, лише посилили роль фінансових технологій у забезпеченні стійкості економіки. Використання блокчейну сприяє підвищенню прозорості, захисту даних і децентралізації фінансових процесів, що робить цифрові активи привабливими для урядів, бізнесу та інвесторів. Водночас, широке впровадження таких технологій ставить перед суспільством низку викликів, пов'язаних із регулюванням, безпекою та стабільністю грошового обігу.

Блокчейн (Blockchain) – це метод організації даних, у якому кожен елемент представлений у вигляді блоку, що містить певну інформацію. Замість традиційної нумерації блоки впорядковуються за допомогою часових міток, що забезпечує їхню послідовність. Додавання нового блоку відбувається лише після попереднього відповідно до хронологічного порядку. Найбільше застосування ця технологія отримала у сфері криптографії. Головна перевага блокчейну полягає в його здатності фіксувати всі зміни, зберігаючи історію записів та забезпечуючи їхню прозорість і захищеність від несанкціонованого втручання.

Найкраще вплив цієї технології можна оцінити на прикладі фінансових транзакцій через Bitcoin. Блоки Bitcoin містять важливу інформацію про проведені фінансові операції, і використання блокчейну значно спрощує

перевірку фінансової звітності. Головною перевагою є те, що транзакція підтверджується тільки після її включення в блок і додавання до ланцюга, що забезпечує оновлення стану блокчейну.

Для перевірки стану блокчейну використовуються однорангові мережі. У бухгалтерському обліку, для запису транзакцій через блокчейн, необхідно перевіряти їх проходження до користувача. Безпека функціонування системи забезпечується завдяки зберіганню актуальних даних на всіх комп'ютерах вузлів мережі. Однак основна проблема «довіри» користувачів вирішується через механізм консенсусу – набір правил, узгоджений вузлами мережі, що активує програмне забезпечення системи.

Ця технологія має великий потенціал для розвитку у фінансовій сфері, зокрема для появи нових продуктів, оптимізації фінансових транзакцій та значного скорочення витрат на банківські послуги. Вона також дає можливість створення спеціалізованих криптобірж і різноманітних фінансових інструментів. Окрім цього, важливим є розвиток блокчейну в бухгалтерському обліку, зокрема для ведення звітності та трансформації бухгалтерії і аудиту. Блокчейн може стати основою для створення прозорої та доступної системи для регуляторів, яка забезпечить кодування транзакцій у сфері нормативної звітності.

На відміну від більшості традиційних баз даних, які фіксують дані на певний момент часу, блокчейн самостійно формує та оновлює інформацію на основі історії транзакцій. Це дозволяє створити автономну систему запису, що дає змогу відстежувати рух фінансових коштів або інвестицій між учасниками протягом певного періоду.

Блокчейн також може автоматизувати пошук бізнес-партнерів, що веде до більш ефективних, прозорих і надійних моделей P2P фінансування, обліку дивідендів і виплати купонів. Можливість порівнювати бухгалтерські проводки між торговими партнерами й забезпечення конфіденційності даних дозволяють значно зменшити залежність від аудиторів для перевірки фінансових транзакцій. Технологія блокчейн має значні перспективи розвитку в сфері обліку та аудиту [1].

Розвиток цифрових валют та технологій розподіленого реєстру вже визначається як один із найбільш значущих фінансових проривів ХХІ століття. Трансформація традиційних фінансових інструментів та поява цифрових альтернатив змінюють уявлення про майбутнє грошового обігу. У цьому контексті ключовим питанням залишається баланс між централізованими та децентралізованими моделями фінансових систем і визначення їхньої ролі у подальшій еволюції світової економіки.

Цифрові валюти центральних банків являють собою нову форму національних грошей, що випускаються державними фінансовими установами та існують виключно в цифровому форматі. Вони мають статус офіційного платіжного засобу, гарантованого державою, що відрізняє їх від криптовалют, які не підкріплені централізованою підтримкою [2]. Центральний банк повністю контролює емісію, обіг та управління такими валютами, що забезпечує стабільність фінансової системи.

Однією з ключових особливостей CBDC є можливість відстеження всіх транзакцій, що сприяє підвищенню прозорості та боротьбі з фінансовими злочинами, такими як ухилення від оподаткування чи відмивання коштів. Оскільки відповідальність за функціонування цих валют лежить безпосередньо на державному регуляторі, вони можуть значно знизити ризики, пов'язані з використанням комерційних електронних платіжних систем. Впровадження CBDC дозволяє органічно інтегрувати цифрові активи у традиційну грошову систему, забезпечуючи поступовий перехід до цифрової економіки [3].

Сектор криптовалют розвивається досить динамічно. Станом на грудень 2024 року частка криптоактивів у загальному обсязі світових фінансових активів становить трохи більше 2%. Ринкова капіталізація криптовалют у 2024 році була на рівні 2,541 трильйона доларів США. Для порівняння, загальна вартість усіх глобальних фінансових активів, включаючи акції, облігації та інші інструменти, перевищує 400 трильйонів доларів США, з яких понад 70% складають цінні папери (акції, державні та корпоративні облігації).

Отже, хоча частка криптоактивів у структурі глобальних фінансових активів невелика, вона демонструє тенденцію до поступового зростання, що свідчить про їх інтеграцію в світову фінансову систему. Однак варто зазначити, що відсутність єдиних стандартів обліку та регулювання криптовалют ускладнює точну оцінку їхньої частки в загальних фінансових активах.

Однак існує й альтернативна точка зору, згідно з якою криптоактиви є надто нестабільними та ризикованими, щоб виконувати роль офіційного платіжного засобу. Вони не забезпечені матеріальними активами, а їх регулювання та контроль викликають значні труднощі. Деякі експерти припускають, що криптовалюти можуть використовуватися в інтересах транснаціональних корпорацій, які поступово набувають економічного впливу, конкуруючи з національними урядами.

Незважаючи на суперечки, криптоактиви можуть зайняти суттєву частку світового фінансового ринку, яка, за оцінками, може досягати 30-40%. Водночас співзасновник Apple С. Возняк вважає, що для цього криптовалютам доведеться відмовитися від принципу децентралізації та створити єдиний централізований регуляторний орган [4]. У такому разі вони більше нагадуватимуть електронні гроші, побудовані на блокчейн-технологіях, подібно до цифрового юаня чи української е-гривні. Це, своєю чергою, може стати передумовою для формування нового цифрового стандарту світової валютної системи.

Отже, електронні та віртуальні валюти виступають потужними інструментами, що вже здійснюють вплив на глобальний фінансовий обіг. Однак їх впровадження вимагає ретельного підходу до регулювання, врахування потенційних ризиків та вдосконалення технологічних аспектів для забезпечення їх стабільності та ефективності. Наступним етапом еволюції грошей, ймовірно, стане розвиток криптоактивів, які завдяки своїм перевагам у вигляді зручності та високого рівня захисту можуть замінити традиційні форми грошей. Однак на даний момент криптоактиви ще не здобули достатньої підтримки серед широкої аудиторії та інституцій, що обмежує їх здатність повністю виконувати функції

грошей. Це означає, що банківська система зазнає значних змін, зокрема через поступовий перехід до використання криптовалют, і деякі елементи традиційної банківської інфраструктури можуть зникнути під впливом криптовалютних платіжних платформ.

Література:

1. Литвиненко А., Дорохов Е. Економічна сутність обліку фінансових інвестицій та перспективи використання "blockchain" для контролю інвестиційної діяльності в Україні. *Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості*. 2018. Вип. № 1(3). С. 103–109.
2. Блащук-Дев'яткіна Н. З., Фольтович Д. Р. Вплив цифрових валют центральних банків на міжнародну фінансову систему. *Бізнес-Інформ*. 2024. № 8. С. 347–356. URL : https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-8_0-pages-347_356.pdf (дата звернення: 22.02.2025).
3. Рябокінь М. В. Виклики впровадження цифрової валюти центрального банку у контексті нової еволюції форми грошей в Україні: світовий досвід. *Економіка та суспільство*. 2022. № 37. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1231/1186> (дата звернення: 22.02.2025).
4. Apple's Co-Founder Steve Wozniak Declares BTC Superior to Gold: Bitcoin's Authenticity Trumps Gold's Phony Appeal. URL : <https://www.crypto-news-flash.com/apples-co-founder-steve-wozniak-declares-btc-superior-to-gold-bitcoins-authenticity-trumps-golds-phony-appeal/> (дата звернення: 22.02.2025).

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ ЗА ДОПОМОГОЮ ПЛАТФОРМИ «ДІЯ.БІЗНЕС»

ПЕРЕРВА К. А., аспірант факультету менеджменту та маркетингу, кафедри менеджменту

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна

У цій роботі розкрито заходи щодо розвитку цифровізації економіки країни, де сама цифровізація всіх сфер життя та економіки в цілому – це унікальна можливість зайняти конкурентоспроможні позиції на світовому ринку, а також покращити якість життя громадян та розвиток підприємництва у майбутньому.

Цифровізація економіки – це процес впровадження онлайн-можливостей та інноваційних цифрових технологій в економіку країни та виробничих комплексів для підвищення конкурентоспроможності на світовій арені, розвитку в цілому [2].

Зміни, що відбудуться шляхом цифровізації економіки є позитивними для країни: високий рівень продуктивності праці на ринку України; конкурентоспроможність експортних галузей; з'являється пріоритетність необхідних галузей; капіталізація великих компаній країни; збільшення обсягу електронної торгівлі; частка тіньової економіки зменшується; поява нових можливостей у відкритому доступу на офіційних інформаційних порталів країни.